

Pyhäjärvi

Maanantai 17. marraskuuta 2008

Pyhäjärveläisyyden vaalija – Karjalan puolustaja

No 11 53. vuosikerta

Metsänhoitoa Suomen Karjalan Kannaksella

Kaunista männikköä kasvaa edelleenkin Pyhäjärvellä. Kuva v. 2008 Hassinlampien maastosta.

Kesällä 2008 ilmestyi **Martti Linnan** kirjoittama otsikossa mainittu teos, jossa kirjoittaja tarkastelee Kannaksen metsiä ja niiden hoitajia 1800-luvulta aina vuoteen 1939.

Kirjassa Linna tarkastelee varsin johdonmukaisesti ensin Kannaksen metsiä ennen Suomen itsenäistymistä niin kasvuolosuhteiden kuin myös metsien omistussuhteiden perusteella, mutta esittelee myös tältä ajalta höyrösaohojen ja halkokaupan vaiheita.

Oman tärkeän lukunsa on saanut Suomen itsenäistymisen aika ja rajan sulkeutumisen vaikutukset metsiin ja metsäkauppiihin. Yhtiöt hamusivat kirjoittajan mukaan taloudellisiin vaikeuksiin joutuneiden talonpoikien metsiä. Yhtiöiden omistukseen siirtyin 1915-1934 välisenä aikana Kannaksella 16 000 hehtaaria. Pääosa Kannaksen metsistä ennen talvisotaa oli kuitenkin yksityisessä omistuksessa. Vpl. Pyhäjärvellä oli vuoden 1929 laskelman mukaisesti 825 metsälöä, joista alle 20 hehtaarin 52,4 prosenttia, 20-50 hehtaarisia 36,6 prosenttia ja yli 50 hehtaarin 11,0 prosenttia.

Metsien arviointi alkoi 1920-luvulla

Yksityismetsäläki tuli myös Karjalaan 1928. Sitä ennen yksityismetsien käytön lainvalvonnasta vastasivat koko maassa vuosina 1878-1917 poliisiviranomaiset ja kaksi metsänhoitonneuvojaa, heistä toisen vastatessa Suomen länsiosista, toinen itä- ja pohjoisosista. Uuden lain myötä organisaatio koostui suomen- ja ruotsinkielisestä keskusmetsäseurasta ja 18 metsänhoitolautekunnasta. Ennen Suomen itsenäistymistä

tiedot valtakunnan metsävaroista ja metsien tilasta olivat varsin puutteelliset ja perustuivat vain epävarmoihin laskelmiin. Valtakunnan metsien ensimmäinen arviointi suoritettiin vuosina 1922-1923.

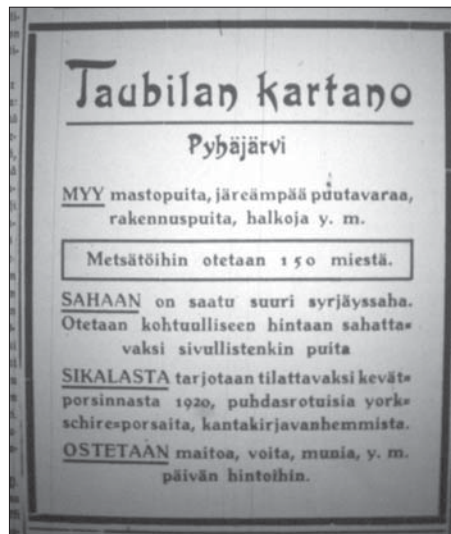
Maailmalle sellua ja kaivospölkkyä

Itsenäistymisen myötä kotitarvepuun tarve ei vähentynyt. Laskelmien mukaan yli 15 hehtaarin tiloilla käytettiin kotitalouden tarpeisiin, lähinnä tietysti lämmitykseen, noin 54 kiintokuutiometriä kuoretonta puuta vuodessa.

Itsenäistymisen aikoihin Viipuri oli Euroopan suurin puutavaran vientisatama. Myöhemmin 1920-luvulla Kotka pääsi samaan tasoon lähinnä kehittyneiden Kymiöjen vesistöjen uittotekniikan ansiosta. Käkisalmesta tuli puunjalostusta ajatellen tehdaskaupunki 1918 Karjalan puunjalostus Oy:n perustettua sahalaiteksen. Vuodesta 1926 sahan omistajina olivat veljekset **Kalle** ja **Yrjö Reunanen** ja saha sähköistettiin 1929. Myös muutamia muita sahalaiteksia toimi Käkisalmesta.

Ratkaisevan muutoksen niin Käkisalmen kuin koko Kannaksen metsien tulevaan kehitykseen oli Waldhofin tehtaan perustaminen 1925. Uuden tehtaan tuotanto saatiin käyntiin v. 1931. Näin päästiin sellun tuottamiseen Karjalan metsistä. Luonnollisesti ulkomaille vietien myös mänty-pinotavaraa lähinnä kaivospölkkyiksi.

Kun maailma laskeutui 30-luvulla lamaan, sekä puun menneki että puusta maksettava hintataso laskivat. Työttömyys lisääntyi ja toimeentulo vaikeutui.

Taubilan metsien hoitotaso oli ennen sotia maankuulua. Käkisalmen Sanomien ilmoituksessa myydään puutavaraa ja etsitään metätöymiä töihin.

Kannaksen pientilallisia lähti metsätöihin niin hevostieheiksi kuin hakkuutöihin. Vaikka kantohinnat olivatkin alhaalla, isännät joutuivat tekemään pieniä hankintakauppoja, jolloin omalle työlle saatiin edes jotain palkkaa.

Metsätöytöt joutuivat 1928 lähtien järjestämään omille hakkuutyömailleen asuintilat. Vuoden 1930 keskimääräisenä tekopalkkana puolipuhasta paperipuusta Etelä-Karjalassa maksettiin 12-16 markkaa, ja määrä vuonna 1932 olikin enää 7 markkaa.

Metsänhoitoyhdistyksiä vuodesta 1929 alkaen

Maahamme 1929 ja sen jälkeen perustetut metsänhoitoyhdistykset aloittivat toimintansa metsänomistajien apuna niin metsäkaupoissa kuin metsänuudistusasioissakin. Metsää myydessä piti tehdä tarkka suunnitelma miten hakattavan metsän uudistaminen suoritetaan.

Metsät maanviljelijän taloudellisenä tukijana saavuttivat laman jälkeen 1930-luvulla uudet puutteen. Vuodet 1936-1937 olivatkin varsin hyviä puun myyntivuotia, mutta sen jälkeen sodan uhka alkoi laskea hintoja varsin voimakkaasti. Myös halkojen tarve lisääntyi, vaikka kivihi-

len kasvava tuonti söikin markkinoita.

Toisen maailmansodan syyttyä loppui järeän sahatavaran kysyntä, mutta kuusipaperipuuta ja halkoja kysyttiin edelleen. Koko Karjalan alueella – mukaan lukien Laatokan Karjala – toimivat metsäteollisuusyhtiöt jalostivat 1930-luvun loppuvuosina noin kolmasosan Suomen koko selluloosan tuotantomäärästä, valmistivat neljäsosan kaikesta sahatavaraasta ja 15 prosenttia puuhiomo- ja paperituotteista. Yksin Käkisalmen Waldhofin tehdas käytti v. 1938 kotimaista paperipuuta 574 600 kuutiometriä.

Pyhäjärvellä viidennes kruununpuistoja

Kirjassa käsitellään myös valtion metsien osuutta ja metsätyömiesten koulutusta. Pyhäjärvellä sijainneet valtiometsät, ”kruununpuisto”, käsittivät metsää 9500 hehtaaria eli 20,9 prosenttia koko pitäjän metsäpinta-alasta. Kannaksen pitäjistä ainoastaan Muolaa ohitti pinta-alallaan, 15 920 hehtaaria, Pyhäjärven valtion omistussuuden.

Ylä-Vuoksen maamieskoululla Antreassa järjestettiin kaksi kuukautta kestäviä metsäkursseja metsänomistajille ja heidän 17 vuotta täyttäneille pojilleen.

Kirjan kanteen on otettu metsämaisemaa Pyhäjärven Kiimajärveltä.

Etelä-Karjalan metsänhoitolautekunnan toimialue oli jaettu viiteentoista metsätalousneuvopiiriin, joilla kullakin oli oma neuvonjohtaja. Pyhäjärven piiriin kuuluivat Pyhäjärvi, Räisälä ja Vuoksela, ja piirineuvonjohtajana toimi **V. E. Ristola** (1935).

Vuonna 1937 mennessä Etelä-Karjalan metsänhoitolautekunnan alueella oli perustettu jo 32 metsänhoitoyhdistystä, niistä viimeisinä Pyhäjärven ja Raudun yhdistykset. Vuoden 1938 tilasto kertoo mm. Pyhäjärvellä olleen yhdistyksessä jäseniä 177 ja heidän omistamiensa metsien pinta-ala oli 6000 hehtaaria. Samana vuonna oli leimattu 6333 kappaletta arpovuita ja 6743 pino-kuutiometriä pinotavaraa. Kasvatushakkuita oli suoritettu 444 hehtaarin alueella ja keinollisesti uudistettu 18 hehtaaria. Pyhäjärven metsänhoitoyhdistyksen puheenjohtajana toimi **Juho Pärssinen** ja neuvonjohtajana **Otto Korhonen**.

Kansikuva Kiimajärveltä

Kirjansa lopuksi Martti Linna tekee vielä selkoa sodan tuhoista Kannaksen

metsissä ja niiden nykytilasta tänä päivänä. Entinen kotipitäjämmme Vpl. Pyhäjärvi on saanut ansaitun huomion kirjan sivuilla.

Jopa kirjan kansikuva on Pyhäjärven Kiimajärveltä. Pyhäjärven metsiä ja niiden hakkuita on moneen otteeseen käsitelty Vpl. Pyhäjärvi-lehden palstoilla. Olemme voineet todeta, että kruununmetsät antoivat työtä niin hakkuiden kuin ajojenkin suhteen. Taubilan kartanon metsät olivat kautta aikojen erittäin hyvin hoidettua suurtilallisen metsälöä. Myös seurakunnan ja kunnan metsät olivat ennen sotia esimerkillisessä kunnossa.

Martti Linna (s. 1966) on nuoremman polven haminalainen metsätaloustieteilijä ja kirjailija. Hän on omistanut kirjansa niille kannakselaisille, jotka menettivät kotitilansa.

Suosittelien lämpimästi kirjaa: **Martti Linna Metsänhoitoa Suomen Karjalan Kannaksella ISBN 978-952-5556-44-5 Kustannus HD Loimaa.**

REINO ÄIKIÄ

17. marraskuuta 2008

Totuus ja sen tulkinta

Me karjalaiset olemme varsin luonnollisista syistä keskimääräistä kiinnostuneempia siitä, miten maamme viime vuosisadalla käymiä sotia tutkitaan. Mehän saimme niiden seurauksista kärsiä ja menettää myös keskimääräistä enemmän. Viime aikoina on entistä tiuhempaan tahtiin ilmestynyt tutkimuksia sodistamme sekä kannanottoja niihin.

Historian tapahtumien selvittäminen on jatkuva prosessi. Emme milloinkaan saavuta tilaa, jossa voisimme todeta, että jonkin tapahtuman totuus on niin lopullisesti selvitetty, ettei siitä enää tarvitse keskustella. Tieteellinen historiatutkimus menee vain sillä tavoin eteenpäin, että yhä uudet tutkijasukupolvet tarkastelevat asioita uusista näkökulmista ja oikaisevat aikaisemman tutkimuksen tuloksia.

Historian tapahtumien totuuden selvittäminen on samalla aina myös tulkintaa. Historian tutkimisen varjolla on kuitenkin esitetty ja yhä esitetään "tulkintoja", jotka ovat niin räikeässä ristiriidassa varmasti tiedossa olevien tosiasioiden kanssa, että niitä on pidettävä tarkoitushakuisena propagandana eikä vakavasti otettavana tutkimuksena.

Sekä kansalaissota 1918, talvisota 1939 -1940 että jatkosota 1941-1944 ovat olleet tutkimuksen ja tulkintojen kohteina jo useiden vuosikymmenten ajan. Neuvostoliiton hajottua näiden sotien tutkimus on tullut entistä avoimemmaksi ja vapaammaksi. Meidän suomalaisten on erityisesti syytä arvostaa ja kunnioittaa kaikesta sensuroinnista vapaata tutkimusta. Vaikka sellainen tutkimus veisikin epämiellyttäviin tuloksiin, totuuden entistä tarkempi selvittäminen on aina arvokkaampaa kuin epämiellyttävien asioiden lakaiseminen maton alle.

Kansalaissotaa 1918 voidaan aivan perustellusti nimittää myös kapinaksi tai vapaussodaksi, koska se syntyi kapinasta laillisesti valittua hallitusta vastaan. Sen lopputulos johti myös yhteiskunnalliseen ja valtiolliseen vapauteen, josta emme todennäköisesti olisi saaneet nauttia, jos tuon veljessodan lopputulos olisi ollut toinen. Siitä huolimatta on äärimmäisen tärkeää, että kansalaissodan tutkimus selvittää pohjia myöten myös ne sodan tapahtumat, jotka ovat sen voittoaaneen osapuolen aikaansaamia tuomittavia.

Talvisotaamme on pidetty yhtenä niistä todella harvoista sodista, joita hyökkäyksen kohteeksi joutunut osapuoli on voinut pitää "oikeutettuna sotana" kaikkien niiden määritelmien mukaan joita oikeudenmukaisen sodan (jure bellare) edellytyksistä on esitetty. Kun joku neuvostoliittolainen "tutkija" saattoi väittää, että jatkosota osoitti talvisodan myös Neuvostoliiton hyökkäyksen oikeutetuksi, sillä ei enää ole mitään tekemistä vakavasti otettavan historiatieteen kanssa.

Jatkosotamme 1941-1944 perusteltu syy oli kansamme enemmistön mielestä räikeän vääryyden korjaaminen ja meiltä riistettyjen alueiden palauttaminen. Sota ei tietenkään ollut "erillissota" siinä mielessä, että olisimme käyneet sitä yksin. Toimimme sodassa yhteistyössä Saksan kanssa. Emme olleet pelkkä "ajopuu", vaan menettelymme perustui maamme hallituksen ratkaisuihin. Suomi ei kuitenkaan ollut Saksan "liittolainen", niin kuin Hitler (ja tietysti myös neuvostojohdolla) asian näki (Jukka Seppinen, Helsingin Sanomat 9.11.2008). Kipeä tosiasia on, että toimimme yhteistyössä – vaikeassa tilanteessa ja hirvittävien paineiden alla – sellaisen Saksan kanssa, jonka johtaja osoittautui vähintään saman luokan hirmuvaltiaksi kuin Josif Stalin, jonka "ihannevaltion" osaksi emme halunneet mistään hinnasta tulla.

JUHANI FORSBERG
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
hallituksen varapuheenjohtaja

Pyhäjärvi-juhlien valmistelut käynnistyivät Nokiolla

Nokiolla pidettiin 3.11.ensimmäisen suunnittelukokous ensi vuoden pitäjäjuhliamme ajatellen. Lähtölaulus on siis pamahtanut ja tunnelma oli innostunut ja kotoinen. Sana lähti liikkeelle järjestää yhdessä onnistuneet Vpl. Pyhäjärvi-juhlat Nokialla 18.-19.7.2009. Kokousta johti Esko Pulakka, joka toimii juhlatuomikunnan puheenjohtajana. Kuvassa osa tulevan juhlatuomikunnan avainhenkilöitä. Kuva: Anne Viitalaako-Kaasalainen.

Vaiettu Elisenvaaran pommitus puhuttelee yhä

Erkki Rahkola ja Carl-Fredrik Geust ovat kirjoittaneet kesällä ilmestyneen kirjan "Vaiettu Elisenvaaran pommitus".

Vpl. Pyhäjärvi-lehdessä käsiteltiin aihetta muutama vuosi sitten lähinnä pyhäjärveläisten vainajien osalta, osin myös silminnäkijöiden kuvauksilla täydennettynä. Nyt julkistetussa kirjassa ei itse vainajiin nähdän tule tuohon kirjoitelluun muutosta. Viiden jo tiedossa olevan vainajan nimet olivat siis jo entuudestaan tiedossa. Onneksi meidän pyhäjärveläisten evakojuna ei ehtinyt tuohon 20.6.1944 tapahtuneeseen tulihelvettiin.

Uutta kirjan lukijoille on varmasti se, kuinka tarkoin tuota suurinta tuhoa siviiliväestöön kohdistuvaa pommitusta haluttiin sotilashenkilöiden taholta salata. Siitä vaiettiin virallisesti tystin. Yli 150 vainajan tunnistaminen ja onneksi useiden satojen eri junissa olleiden, mutta pelastuneiden kertomukset tulivat kuitenkin välittömästi kansan tietoisuuteen.

Syistä ja seurauksia on sitemmin pohdittu eri lähteissä. Monia harhakäsityksiäkin pääsi kansan keskuuteen. Nyt julkistetussa kirjassa on seikkaperäinen sel-

vitys paitsi itse pommituksesta myös ilmavalvonnan puutteista ja muista yksityiskohdista. Kirjassa on lukuisia pommituksessa mukana olleiden omakohtaisia kertomuksia tuosta surullisesta päivästä.

20.6.1944 Elisenvaaran ratapihalla seisonisiin juniin oli ahtautunut pääasiassa evakkonaisia ja -lapsia, kun Neuvostokoneet saapuivat pommittamaan sitä. Neljännestantiin aikana kolmessa eri pommitusaallossa menehtyi yli 150 ihmistä. Samana päivänä suomalaiset menettivät Viipurin. Kirjassa valotetaan

pommituksen synkkää tarinaa niin uhrien kuin myös pommittajien näkökulmista. Kirjoittajien käytettävissä ovat olleet myös Venäjän sota-arkistoista löytyneet sotapäiväkirjat ja lento-osaston historiikki.

Kirjassa oleva tunnistettujen vainajien luettelo käsittää 152 vainajan syntymäajat, kotipaikan, ammatin ja hautauspaikan. Vainajien lukumäärä on tätä suurempi, sillä osa heistä katosi pommituksessa jäljettömiin eikä kaikkia pystytty mitenkään tunnistamaan.

Kirjan tekijät Carl-Fredrik Geust ja Erkki Rahkola sekä pommituksessa läheisiään menettänyt Aila Rusi. Kuva: Kullervo Huppunen.

Kirjat

Järkyttävää luettavaa on sota-arkiston uhriluettelo, joka koskee 70 vainajaa.

Monet lehtemme lukijoista muistavat komean Elisenvaaran asemarakennuksen. Suurpommituksen aikana tuota rakennusta ei enää ollut, sillä se tuhoutui jo venäläisten suorittamassa pommituksessa talvisodan aikana. Tilalle rakennettiin suomalaisten toimista pienempi ja vaatimattomampi asemarakennus, joka vaurioitui tuossa suurpommituksessa. Risteysaseman laajuutta voi matkailija todeta vielä tänäkin päivänä nykyisessä asuunsa, sillä raidepareja on asemalla toistakymmentä.

Erkki Rahola ja Carl-Fredrik Geust Vaiettu Elisenvaaran pommitus ISBN 978-951-20-7637-6 Kirjassa on saatavissa kirjakaupoista.

REINO ÄIKIÄ

Rantakylän pojat ja työtöt avioliittoaikein pappilassa

Alkoi vuosi 1939, ja minulle oli alkanut jo 25. elinvuosi. Niin minä aloin tuntea itsestäni, että olen jo vanhapoika. Kyllä nyt jo pitäisi vaimo saada. Minä rupesin puhumaan toisille kylän pojille aikeistani, ja kaksi muuta poika innostui samanlaisesta asiasta. Ne pojat olivat jo vähän vanhempiakin kuin minä.

Sitten ruvettiin kysymään, löytyykö Rantakylästä kolme sellaista tyttöä, jotka lähtisivät meille vaimoiksi? Ei löytynyt kuin kaksi tyttöä. Sitten tuumattiin, että kun Rantakylästä on 25 kilometriä kirkolle matkaa, niin sitten pappilaan mennessä sieltä tien laidasta jostain otetaan yksi tyttö mukaan. Se onnistui.

Kirkkoherra Wiika katsoi parit

Aika kului ja tuli toukokuu. Eräs lauantai-iltapäivä läksimme kysymään kirkkoherralta, saammeko me mennä naimisiin. Kirkkoherra oli Kaarle Wiika. Meitä oli siis kolme poikaa ja kaksi tyttöä Rantakylästä. Kirkkoherra tunsikin, että ollaan Rantakylästä.

Kun oli hyvät päivät vaihdettu, niin kirkkoherra kysyi, joko Rantakylään nousi vesi, kun työ noin suurella joukolla olette sieltä lähteneet. Minä sanoin, että sieltä Laatokalta nousi suuri hyökyaalto, ja myö lähetti sitä karkuu. Wiika tuumasi, että on oikein, kun tulitte tänne turvallisille alueille.

Sitten hän kysyi, onko teillä mitä muuta asiaa? Minä sanoin, että kyllähän myö sitä varten tulitiin tänne, että jos rovasti laittais meidät kuulutukselle, niin sitten päästäis joskus vihille. Ahaa, vai sellaisella asialla, kyllähän se käy. Kirkkoherra jatkoi kyselyä; onko teillä sovittu, kuka kenet ottaa? Minä taas sanoin, että ei meillä ole mitään sovittu, myö ajateltiin että jos kirkkoherra järjestäisi. No, minä koitan järjestää, sanoi kirkkoherra.

Sitten pappi otti kirkonkirjat esiin, ja kysyi minulta, mikä sinun nimesi on. Minä sanoin Tauno Torkkeli. Pappi katsoi kolme tyttöä, kenet hän nyt noista tähän liittäisi. Sitten Wiika viittasi yhdelle tytölle – mikä sinun nimesi on? Tyttö sanoi Elina Patrakka, ja niin siitä tuli minun vaimo. Sitten pappi kysyi toiselta pojalta nimeä. Eemeli Hinkkanen oli vastaus. Vielä oli kaksi tyttöä valittavana, pappi viittasi taas toiselle ja kysyi nimeä. Tyttö sanoi Hilma Torkkeli, hän oli siis Taunon sisko. Taas pappi kysyi kolmannelta pojalta nimeä. Jalmari Hinkkanen, hän oli Eemelin veli. Nyt ei ollut enää kuin yksi tyttö, jolta vielä nimeä kysymään. Iida Leskinen, mut mie oon Sortalahest. Vai sieltä, sanoi pappi.

Kolmen parin kesähäät 1939

Niin Elinasta tuli minun vaimo, Hilmaasta tulid Eemelin vaimo ja Lidasta Jalmarin vaimo. Sitten samana vuonna, sunnuntaina 18. päivä kesäkuuta meidät kaikki vihittiin Pyhäjärven kirkossa avioliittoon. Vihkimisen toimitti Pyhäjärven kappalainen Henrik Lempinen.

TAUNO TORKKELI

Aune Patrakka, o.s. Lep-pänen ja kolme komeaa tytärtä, kaksi kaunista miniää. Vas. äiti Aune, tytöt Helmi (1907), Elina (1920) naimisiin mentyään Torkkeli ja Hilja (1922) naimisiin mentyään Saario, sekä miniät Aino, o.s. Pusa (1909) ja Sylvi, o.s. Torkkeli (1915). Aino on Taunon vaimo, Sylvi Reimon. Kuva on otettu kesäkuussa 1942 Rantakylässä Patrakan pihassa. Kuvassa näkyv hiukan Patrakan taloa. Kuvan henkilöistä elossa ovat Elina ja Hilja.

Antti Patrakka ja viisi viisasta potraa poikaa. Oikealta Tauno (s. 1909), Jalmari (1910), isä Antti (1881), Reino (1915), Aarne (1926) ja Viljo (1928). Kuvattu Patrakalla kesällä 1942. Kuvasta on elossa Viljo Patrakka.

Pienviljelijät kurssilla Rantakylän kansakoululla

Pienviljelijäin kurssi Rantakylän kansakoululla 1939 helmikuussa. Kurssin vetäjänä oli maatalousneuvoja Pekka Ikäheimo. Kurssilaiset edessä istumassa oikealta Pekka Kuisma, Mikko Torkkeli, Antti Patrakka ja Jop Sorvali. Toinen rivi istumassa oikealta Anna-Mari Torkkeli, Katri Katri Vatanen, Tuomas Vuohelainen, tuntematon ja Matti Pennanen. Takana seisomassa oikealta Elsa Sorvali, Helmi Patrakka, Eemeli Hinkkanen, Vilho Vuohelainen, Juho Mansikkamäki, Jalmari Patrakka, Tauno Torkkeli ja Juho Pennanen. Kuvan antoi julkaistavaksi Tauno Torkkeli.

Äitimme, mummmumme ja
isomummmumme

Irja Annikki Airila

o.s. Kaasalainen

* 08.06.1929 Vpl. Pyhäjärvi
† 24.09.2008 Huittinen

Muistat

Lapset
Lastenlapset perheineen
muut sukulaiset ja ystävät

Syksyiset taivaan tuulet
minut mukaanne ottakaa
ja hellästi kantakaa sinne,
missä uupunut levätä saa.
Olen kulkenut pitkän matkan
ja minua väsyttää.
Saan viimein levon ja rauhan
ja unen ihanan.

Siunaus toimitettu. Lämmin kiitos osanotosta.
Erityiset kiitokset terveyskeskuksen osasto 1:n henkilö-
kunnalle hyvästä hoidosta.

Pyhänpäivän muisto- tilaisuus Tampereen Kalevankankaan hautausmaalla

Pyhänpäivän muistotilaisuus pidettiin Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä Tampereen Kalevankankaan hautausmaalla lauantaina 1.11. Tilaisuuden järjestämisvuorossa oli Hervannan Karjala-seura ry.

Tilaisuus oli harras ja lämmin, huolimatta purevan kylmästä tuulesta ja vain parin asteen lämpötilasta. Koko hautausmaa oli ikään kuin valmistautunut talveen ja odotti vain lunta ja pakkasta. Hautausmaalla vaelsi runsaasti ihmisiä muistamassa edesmenneitä läheisiään ja kynttilöitä sytytettiin.

Tilaisuuden tervehdyssanat lausui Hervannan Karjala-seuran puheenjohtaja Rakel Elijah. Yhteisen kukkatervehdyksen laskivat Hervannan Karjala-seura, Sortavalan seura, Tampereen seudun Suojärveläiset, Tampereen Karjala-seura, Tampereen seudun Viipurilaiset ja Karjalan Kaiku.

Kukkatervehdyksen jälkeen Karjalan Kaiku kuoro lauloi ukrainalaisen kansanlaulun Krinjtisa.

Pastori Raimo Naumanen piti lyhyen hartaushetken ja lopuksi veisattiin virrestä 146, ”Rauhan saivat pyhät Herran”, 1 - 4 säkeistöt.

HARRI KEKKI

Kirkonsanoma

Neljän seinän sisällä

Kun aikuisena saa seurata lapsen kehittymistä ja kasvamista syntymästä seuraavana vuosina, joutuu paikasta huomaamaan, miten tietyt asiat toistuvat jokaisen lapsen kohdalla. Kehitys etenee hyppäyksittäin, tietyt valmiudet saavutetaan ihän tietystä iästä: kävelemään oppiminen, puheen kehitys, suoriutumisen puheutumissa tai uimataidon saavuttaminen ovat tapahtumia, jotka jokaisen lapsen elämää seuraavan on helppo huomata.

Mutta sitten on kehitysvaihteita, joiden merkkejä ei enää olekaan niin helppoa havaita ja ymmärtää. Päinvastoin; aikuinen saattaa olla hyvinkin tietävän lapsen luonnollisen kehityksen asioissa. Eräissä vaiheissa lapselle ovat tärkeät salaisuudet. Yleensä lapsi jakaa ensin salaisuuden jonkun aikuisen kanssa. Isälle kerrottua salaisuutta ei saa kertoa äidille. Isovanhemmille uskottu salaisuus on visusti pidettävä pois vanhempien ulot-

tuilta. Lapsi opettelee salaisuuksien avulla hallitsemaan elämänsä. Hän on löytämässä itsensä, hänen itsetuntonsa kasvaa ja vahvistuu, kun hän pystyy säilyttämään hänelle uskottuja salaisuuksia. Lapsuus on monessa mielessä salaisuuksien aikaa. Lapsi odottaa aikuiselta ehdotonta luottamuksellisuutta: hänen uskomaan salaisuuksia ei saa kertoa eteenpäin, kertominen olisi hyvin loukkaavaa. Aikuksen tulee osoittautua luottamuksen arvoiseksi, lasta ei saa pettää.

Meidän länsimaissa kulttuurissamme monet sanontatavat nousevat suoraan Raamatun maailmasta ja kielestä – meidän itsemme sitä useinkaan huomaamatta. Esimerkiksi kuva salaisuusien puhumisesta ”neljän seinän sisällä” nousee sieltä. Salaiset, yksityiset, luottamukselliset asiat puhutaan neljän seinän sisällä, ei kaduilla ja toreilla. Tosin nykyaikana joskus varoitetaan siitäkin, että

”seinillä on korvat”. On asioita, jotka kuuluvat vain asianomaisille, ja sitten erikseen asioita, jotka ovat julkisia. Me tarvitsemme yksityisyyttä, jopa yksityisyyden suojaan, että persoonallisuutemme säilyisi eheänä ja mieleemme terveinä. Aikamme kuitenkin suosii julkisuutta, yksityisen ihmisen asioita ja salaisuuksia vedetään julkisuuteen, arkojakin asioita voidaan leventellä – usein asianomaisen omaa tahtoa vastaan, hänen tuskaiseen ja vahingokseen. ”Julkikkiset” haavevat julkisuutta, rahastavat julkaisuudella tai luovat jopa karriääriä pysyttelemällä julkisuudessa – kaikkien tunteiden 300 julkikkisen joukossa – kaikin mahdollisin keinoin. Kaikki eivät kuitenkaan näytä kestävän julkisuuden painetta; kun putoaa julkisuudesta, putoaa korkealta eikä selviydy kolhuilta.

Ihmisen sielu ja henki tarvitsevat yksityisyyttä ja myös yksinäisyyttä. Elämän herkimmit ja kauneimmat

asiat eivät vaadi, eivät myöskään siedä julkisuutta. Simmät, intiimeimmat asiamme elävät ”neljän seinän sisällä”. Näitä asioita meille suomalaisille on myös uskomme, hengellinen elämämme. Meille ei ole helppoa puhua uskomtamme ja Jumala-suhteestamme. Me emme myöskään siedä uskonasioilla riekkimistä. Uskomme on meille herkkä ja pyhä asia. Näissä kysymyksissä meihin pitää hyvin pitkälle paikkansa runoilijan ajatus: ”Kell aarre on, se aarteentä kätteköön”.

Usko on sydämen asia. Voidaanko enää vahvemmin kuvata uskomme yksityistä, intiimiä puolta, kuin mitä Jeesus tekee vuorisaarnassaan: ”Kun sinä ruokoit, mene sisälle huoneeseesi, sulje ovi ja ruokoi leen Isäsi, joka on salassa. Isäsi, joka näkee myös sen, mikä on salassa, palkitsee sinut.”

PERTTI LUUMI

Äitimme Hellin Matikan muistolle

Hellin Elina Matikka, o.s. Kaasalainen, 14.6.1914 - 6.11.2008.

Äitimme syntyi Karjalan kannaksella Suomen autonomian aikaan Venäjän keisarikunnan aikana VPL Pyhäjärven Konnitsan kylässä **Maria** ja **Aapro Kaasalaisen** perheeseen. Äitimme teki suvun ikäännäytteen eleytään yli 94 vuotta. Siitä ajastaan hän sai viettää parhaat lapsuutensa ja nuoruutensa vuodet, noin kolme vuosikymmentä, Karjalan laulumailla, Hämeenkyrössä toista vuosikymmentä, Tampereella kahdeksan vuotta ja Helsingissä pisimpään, neljä vuosikymmentä. Viimeiset puolitoista vuotta hän eli Hämeenkyrössä.

Hänen sisarensa **Hilda** kuoli jo nuorena tuberkuloosiin Karjalassa ja kaksi veljeään, **Matti** ja **Vaino**, kaatuivat viime sodissamme.

Vuonna 1936 isämme **Onni Matikka**, Räisälän Tiurista, haki äitimme aviota, joka päättyi eroon vuonna 1946.

Avioliitosta syntyi tytär **Sonja** ja poika **Pekka**, joilla on neljä lasta ja kolme lastenlasta.

Sodan jälkeen äitimme palasi neljäksitoista vuodeksi vanhempiensa luo Hämeenkyröön viljelemään maatilaa vanhempiensa kanssa. Samalla hän ompeli pukuja ympäröivien naisille, jotka pitivät häntä taitavana ompelijana. Vielä pari vuotta sitten mouhijärveläinen emäntä muiste-

li äitimme hänelle taitavasti tekemiä leninkejä ja morsiuspukua ja kysyi vieläkö äitimme elää ja lähetti terveisiä hänelle.

Pukuompelu alkoi jo Karjalassa, jossa hän opetti Kaisa Nokelaisen opastamana ompelutaidon salaisuudet. Oppien saamisen ehtona oli, että hän ei ryhdy kilpailemaan opettajansa kanssa asiakkaista lähimyrästä.

Hän kävi myös Räisälän kansanopiston ja sai sieltä monia tärkeitä oppeja elämänsä varrelle. Ompelutoista ja kaikenlaisista käsityöistä hän oli kiinnostunut koko ikänsä.

Helsinkiin muutettuaan hänen rakkain harrastuksensa oli pitsiliinon virkkaus ja neulonta. Pitsiliinat ovat hänen lahjoittamiaan löytäneet tiensä tuttaville ja sukulaisille aina Amerikkaan myöten. Jopa nypläykseen hän opetteli vanhoilla päivillään.

Virkattuja sängynpeitteitä syntyi monia hänen käsistään lapsille ja lapsenlapsille ja ne säilyivät muistoina vuosikymmeniä eteenpäin.

Pitkän iän salaisuutena äitimme pitikin ompelua ja virkkausharrastuksiaan, joiden avulla hän pysyi virkeänä sekä fyysisesti että psyykkisesti.

Hän sanoikin: Jos joiakin aikoina jäi muutamaksi päiväksi pitsiliinon teko, niin tuntui kuin joiakin puutuista elämästä.

Käsitöiden lisäksi hän piti ruuanlaitosta ja leipomisesta. Karjalanpiirakat syntyivät lauantaisin aina hänen käsistään nopeasti viime vuosiin asti. Karjalanpaitia, piirakoita ja muita karjalaisia ruokia oli aina tarjolla vieraille, jotka poikkesivat hänen luonaan.

Äitimme harrasti seuratoimintaa koko ikänsä. Hän osallistui Konnitsan nuorisoseuran toimintaan aktiivisesti seuran johtokunnan jäsenenä pitkään Karjalassa ja Hämeenkyrössä. Helsingissä hän oli mukana VPL Pyhäjärvi-seura ry:n toiminnassa Karjalatalolla vuosikymmeniä osallistuen seuran illanviettoihin, piirakkatalkoisiin ja

matkoihin. VPL Pyhäjärvelle järjestetyille matkoille hän ei halunnut lähteä, koska halusi säilyttää nuoruusvuosiensa kauniit Karjalan muistot mielellään. Hänellä säilyi myös hyvin Karjalan murre loppuun asti, koska hän liikkui ja seurusteli paljon karjalaisten kanssa.

VPL Pyhäjärven ja Räisälän kesäjuhlat olivat äidillemme vuoden suurimpia tapahtumia, joihin hän halusi osallistua aina viime vuosiinsa asti. Kansantansin ja tanssit miellyttivät häntä erityisesti. Hän kertoi myöskin nuoruudessaan Konnitsassa osallistuneensa kalenoihin, joissa tanssittiin ja tanhuttiin sekä menttiin piirileikkejä salassa jossain viulun tai haitarin säestyksellä ja myrskylähdynkin valossa. Viimeiset tanssiaskeleensa hän otti vielä keväällä hoitokodin parketilla.

Äitimme elinkaarensa Karjalaa jättäminen ja sodat olivat kipeitä asioita, mutta hän säilytti kuitenkin valoisan elämänsänteenensä ja jaksoi uskoa parempaan huomiseen.

Hänet siunataan viimeisen lepoonsa Hämeenkyrön Mäntyrinteen siunauksella ja haudataan vanhempiensa kanssa samaan hautaan.

Rakkauksella ja kaipauksella häntä jäivät muistamaan lapset, lapsenlapset ja lapsenlastenlapset.

PEKKA MATIKKA

Merkkipäiviä

Tuomo Hinkkanen täytti 60 vuotta

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallintoneuvoston jäsen, sähköinsinööri **Tuomo Hinkkanen** täytti 60 vuotta Turussa 13.11.

Hän on syntynyt Kauvatsalla **Kyllikki** ja **Eemil Hinkkasen** vanhimpana poika. Varhaislapsuus vietettiin yhteistaloudessa isovanhempien Juhon ja Mariin Hinkkasen kanssa isän veljen Arvin perheen asuessa saman talon yläkertaa. Sittemmin Tuomon vanhemmat ostivat oman maatilaa Kauvatsan Rutunan kylästä.

Tuomo opiskeli sähköinsinööriksi ja valmistumisen jälkeen olikin muutto työn perässä Turkuun. Hän on toiminut omissa yrityksessään, Insinööritoimisto Tuomo Hinkkanen Ky:ssä jo kolme vuosikymmentä. Oman alan luottamustöitä on siunaantunut runsaasti. Hän toimii mm. Insinöörit ry:n hallituksessa ja Turun alueen insinöörit ry:n puheenjohtajana, samoin Turun alueen sähköinsinöörit ry:n puheenjohtajana.

Kodin perintönä on tullut innostus karjalaisuuteen ja sen edelleen kehittämiseen. Tuomo on kuulunut Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallintoneuvostoon vuodesta 1989 lähtien. Vpl. Turun Pyhäjärvikerhoon Tuomo on kuulunut kerhon perus-

tamisesta lähtien. Viimeksi pidetyt Pyhäjärvi-juhlat Turussa sujuivat Tuomon johdolla hyvin. Tuomon ja muutamiin muiden nuoremman polven edustajien kanssa käynnistyi myös Kauvatsan Karjalaseuran toiminta uudelleen. Vaikka nykyisin Kokemäkeen kuuluvassa entisessä Kauvatsan kunnassa onkin enää vähän pyhäjärveläisväestöä, lähti toiminta innokkaasti alkuun.

Myös Hinkkasen Suku-seuran toiminta on saanut Tuomosta innokkaan jäsenen. Tällä hetkellä hän toimii suku-seuran hallituksen

puheenjohtajana.

Tuomo Hinkkanen omistaa vanhempiensa tilan Kauvatsalla ja sinne maaseudun rauhaan onkin kiereisen työviikon jälkeen mukava matkustaa. Tuomon merkkipäivää juhlistettiin Turussa suuren ystäväjoukon kanssa. Onnittelut Tuomolle, työn ja toimen miehelle.

REINO ÄIKIÄ

Merkkipäiviä

90 vuotta **Eila Tellervo Räikkönen** o.s. Hinkkanen. Hän on syntynyt 17.11.1918 Pyhäjärvi Vpl. Sortanlahdessa.

Helli Kaarina Henttonen viettää 80-vuotispäiväänsä 2.12.2008 läheistensä kanssa Suolahdessa.

Hän on syntynyt Vpl. Pyhäjärven Yläjärven kylässä. Vanhemmat ovat **Johannes** ja **Helmi Henttonen**.

Nuijan varresta

Pojan käsitys isästään

Poika 10v:
Isä tietää kaikki.

Poika 20v:
Isä on vanha, eikä tiedä mitään.

Poika 30v:
Isä on vanhanaikainen, mutta taitaa tietää jotakin.

Poika 40v:
Isä taitaa silttenkin tietää enemmän, kuin olen luullut.

Poika 50v:
Isä on aika viisas äijä, vaikka se tietoaan ja taitojaan tyrkytää.

Poika 60v:
Isää ei enää ole, mutta kyllä nyt osaan arvostaa hänen elämäkokemustaan.

Isänpäivä meni, mutta isän ja pojan suhde on aina ajankohtainen. Paljon olisi minullakin vielä kysyttävää Tauno-isältäni!

YRJÖ S.
KAASALAINEN
Hallituksen
puheenjohtaja

Tampereen Finlaysonin kirkossa siunattiin 20.9.2008 avioliittoon **Senni Kotomaa** ja **Seppo Toivonen**. Sepon äiti Maire, o.s. Pärssinen, on kotoisin Enkkuan kylästä Pyhäjärveltä.

Kirjat

Lauttakylä, Huittisten keskustaajama on varsin tunnettu paikka. Hyvin sen tuntevat myöskin muutkin kuin Huittisissa asuvat pyhäjärveläiset. Onhan kesäisten juhliemme pitopaikkana Huittinen ja juuri nimenomaan keskustaajama Lauttakylä ollut tähän asti jo seitsemän eri kertaa ja eiköhän muuttaman vuoden päästä taas tavat tutuissa juhlaympäristöissä.

Lauttakylä ja Huittinen ovat myöskin evakkovaiheen aikana tullut sittemmin muille paikkakunnille muuttaneille pyhäjärveläisille tutuksi. Vanhojen lehtitietojen mukaan ainakin Noitermaan kyläläisiä asui Lauttakylässä ja välittömässä ympäristössä jatkosodan jälkeen odotelemassa loppullista sijoituspaikkakuntaa.

Niinpä esim. Noitermaan Osuuskaupan lopettamiskokous pidettiin Lauttakylässä ja kuvaan mentiin silloisen pienen kaupparakennuksen edessä. Nyt tuonkin kaupan paikalla on upea liikerakennus. Myöskin koko katukuva on muuttanut eikä montakaan 1940-luvun lopun rakennusta ole enää jäljellä.

Muuttunut Lauttakylä

Kerhoneuvoja **Junnu Välimaa** tuli Huittisiin v. 1947 työskentelemään maaseudun nuorten parissa. Monet muistavat hänet hyvin kerhopalstojen järjestelijänä ja mm. auringonkukkakilpailun järjestäjänä. Myöskin kouluhin kerhoneuvoja oli useaan otteeseen yhteydessä näytellen rainakuvia ja dioja eri tapahtumista. Dioja onkin kertynyt vuodesta 1958 lähtien yli 7000. Huolenaiheeksi alkoi muodostua se, että diat alkoivat uhkaavasti himmentyä. Miten saada tuo arvokas materiaali taloitua.

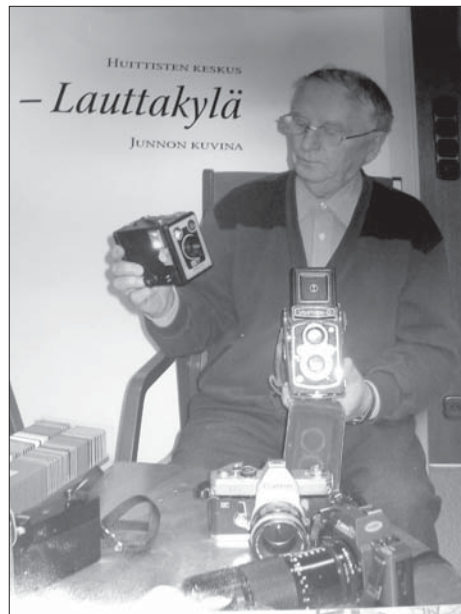
Nyt tulivat apuun LC-Lauttakylän jäsenet. Viiden miehen voimin, mukana mm. tämän kirjoittaja **Reino Äikiä**, alkoivat parantaa ja tallentaa dioja. Ruokahuu kasvoi kuitenkin syödessä ja mieleen tuli halu tehdä parhaista otoksista valokuvakirja. Nyt puoleentoista vuoden ahkeran kaksi kertaa viikossa tapahtuneen työskentelyn tuloksena yli 4000 diakuvaa on saatettu digitaaliseen muotoon ja Lauttakylä keskustasta on valmistunut ensimmäinen kuvateos "Lauttakylä Huittisten keskus Junnon kuva-

maana. Kirjan 165 sivuun mahtuu yli 300 värikuvaa. Niiden ja muutamiin selventävien tekstisivuin kirja antaa oivallisen kuvan Lauttakylän keskustaajaman kehityksestä. Kirjan sivuilta aukeavat paitsi pankkien ja muiden liikerakennusten historia myöskin Huhkolan ja Kivirannan kartanoitten syntyvaiheet. Tuttu Huittisten kirkko on saanut runsaasti sivuja.

Seuraava kirja on jo tekeillä. Siinä kerrotaan valokuvien ja tekstein kaikkien Huittisten 19 entisen koulupiirin asukkaiden elämään ja kylien muutosta. Reino ja Junnon lisäksi työryhmään kuuluvat **Antti Nieminen**, **Kalevi Vajja**, **Uuno Kulmala** ja **Antti Seppä**.

Huittisten keskus - Lauttakylä Junnon kuvina ISBN 978-952-92-4514-7. Kirjassa on 168 A4 sivua ja yli 300 väri- ja valokuvaa. Kirjan hinta 40 euroa ja sitä on saatavissa postitilauksena Reino Äikiältä puh. 040-769 5775 sähköposti reino.aikia@netti.fi tai S-Market Huittinen, Tekniset ja Huittisten Kirjakauppa.

REINO ÄIKIÄ

Kerhoneuvoja **Junnu Välimaa** kameroineen on uuden kirjan kansikuvana.

Vpl.
Pyhäjärvi

Tilaa lehti
omaksi tai
lahjaksi

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön puheenjohtajat

Hallituksen puheenjohtaja
Yrjö S. Kaasalainen
Harjavalta,
osoite Kallenk. 10
29200 Harjavalta
puh. 0400-626 770,
yrjo.kaasalainen
@luukku.com

Hallituksen varapuheenjohtaja
Juhani Forsberg
Helsinki,
Ryytimaantie 19 A 8
00320 Helsinki,
puh. 050-511 2899,
juhani.forsberg
@fonet.fi

Hallintoneuvoston puheenjohtaja
Antero Pärssinen
Hollola,
osoite Kiviniementie
424 17120 Paimela
puh. 050-570 6575
tero.parssi@phnet.fi

Valokuvan tunnistus aikaansai antoisan vierailun Rauhan luo

Viime kevättalvella sain mieluisan puhelinsoiton Savonrannalta. Entinen Pyhäjärveläinen **Rauha Sairanen**, os. Pietarinen soitti minulle nähtyään Musakan suvun 30-luvun alkupuolella otetun vanhan valokuvan Pyhäjärvillehdessä. Hän tunnisti siitä niin äijän ja mummon, kuin kaikki heidän lapsensa ja lapsenlapsensakin.

Soittelimme Rauhan kanssa muutaman kerran kevään ja kesän aikana ja hän kertoili minulle muistojaan Pyhäjärven ajoilta. Minä taas kerroin hänelle sukumme evakkoon lähdön jälkeisistä vaiheista. Päätimme, että meidänhän pitää tavata, jotta voimme oikein ajan kanssa jutella noista vanhoista ajoista. Serkkuni **Laura Lauttamus** os. Musakka on Rauhaa kolme vuotta nuorempi ja lapsuusajan naapurei-

ta, joten päätimme että Laura on saatava mukaan. Lähdimme serkkujeni Lauran ja Kaarinan kanssa onnittelemaan Rauhaa hänen 87-vuotispäivänään 16.8.2008.

Rauha oli odottamassa meitä sisarentyttäreinä Marja-Liisan kanssa. Onnittelemat juttuamme nautimme Marja-Liisan valmistaman maukkaan aterian ja joimme kakkukahvit. Vaikka Lauran ja Rauhan tapaamisesta oli kulunut jo vuosikymmeniä emmekä me muut olleet tavanneet toisiamme koskaan, olimme heti kuin sukulaisia keskenämme. Katselimme vanhoja valokuvia, Laura ja Rauha muistelivat vanhoja aikoja ja yhteisiä tuttaviana. Puhetta riitti iltamyöhälle.

Ihastuimme Savonrannan kauniisiin maisemiin ja

päätimme lähtiessämme, että ensi kesänä menemme Rauhan luokse kahdeksi yöksi. Sitten meillä on taas mahdollisuus nauttia yhteisistä hetkistä ja muistella kaunisti ja kaikille rakasta Pyhäjärveä sekä siellä asuneita ihmisiä.

Mikä onni, että vielä on niitä, jotka muistavat aikaa ennen sotia ja voivat kertoa meille siitä ajasta, kun Pyhäjärvi vielä oli sukujemme kotiseutua. Minä olen ainakin niin utelias ja tiedonhaluinen, että voisin kuunnella aina uudelleen ja uudelleen noita tarinoita. Näiden kertomusten ja muisteluiden ansiosta Pyhäjärvi jää myös meidän nuorempien sukupolvien tietoon ja muistoihin. Opimme tuntemaan sukujuremme ja voimme jakaa sitä tietoa taas omille jälkeläisillemme. Opimme arvostamaan esi-isämme työ-

tä ja ymmärtämään mitä he ovat elämänsä aikana joutuneet kestämään. Heidän elämänsä ei ole ollut helppoa, mutta iloisin ja elämänmyönteisinä karjalaisina he ovat pystyneet sopeutumaan uusiin oloihin ja voittamaan eteen tulleet vastoinkäymiset. Voimme olla ylpeitä karjalaisista sukujuremme.

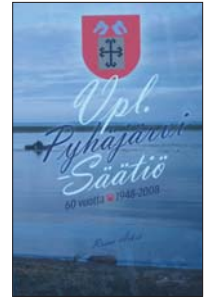
Toivottavasti edelleenkin saamme lukea Pyhäjärvi-lehdestä muisteluita ja tarinoita Pyhäjärvellä asuneista ihmisistä.

Lämpimät kiitokset Rauhalle mukavasta viikonlopusta. Oli ilo tavata ja viettää ikimuistoinen viikonloppu luonasi Savonrannalla. Ensi kesänä tavataan jos Luoja suoa.

LEA PIHO
Anna Laukkanen,
o.s. Musakan tytär

Pyhäjärvituotteita saatavana, hanki vaikka lahjaksi

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 60-vuotishistoriikki. 136 sivua, runsaasti valokuvia ja muisteluita niin säätiön alkuajoilta kuin eri paikkakunnilla pidettyistä juhlista ja muista pyhäjärveläisten tapahtumista. Hinta 20 euroa + postikulut.

Isännänviiri (suunnittelu Kaarle Viika) 350 tai 450 cm. Hinta 70 euroa + postikulut

Vpl. Pyhäjärvi pöytästandaari (suunnittelu Kaarle Viika) jälleen saatavana hinta 40 euroa + postikulut.

Reino O. Kukko ja Kaarle Viika, Vpl. Pyhäjärvi v. 1989 ilmestynyt kuvateosta edelleen saatavissa. Runsaan kuvamateriaalin lisäksi kirjassa on laaja historiaosuus entisestä kotipitäjästämme sekä murresanasto selityksineen. Hinta 25 euroa + postikulut.

Kari Uusitalo ja Mauri Vanhanen Kaiku-urheiluseuran historiikki. Hinta 10 euroa + postikulut.

Tilaukset säätiön asiamies Reino Äikiä puh. 040- 769 5775 tai sähköposti reino.aikia@netti.fi

Karjalaistytön tie Pyhäjärveltä Savonrannalle

Pyhäjärven Savimäessä syntyi 16.8.1921 **Rauha Sairanen**, o.s. Pietarinen. Hänen isänsä oli Käkisalmessa 4.10.1899 syntynyt **Antti Pietarinen** ja äitinsä Pyhäjärven Tolsterniemessä 19.12.1888 syntynyt **Liisa Rampa**.

Rauhalla oli neljä sisarusta, **Elina** oli syntynyt 1916, **Helvi** 1919, **Antti** 1924 ja **Reino** 1927. **Rauha Katriksi** kastettu pieni tyttö oli kuollut kahden kuukauden ikäisenä jo ennen Rauhan syntymää.

Pietariset asuivat Savimäessä Yrjö ja Ida Inkisen naapurissa. Rauhan ollessa 7-vuotias, isä-Antti osti Kiihmajärven Hovin naapurista Kukkojen omistaman talon. Inkisen Pauli toi hevosellaan muuttokuorman uuteen kotiin joulun alla 1928.

Savimäessä asuessa Rauha kävi kiertokoulua Porsaanmäellä Vanhatalolla. Kiertokoulun opettajana toimi Impi Toivainen. Koulumatkasta Rauha muistaa lumisen tien ja korkeat puut sekä talven kovat pakkaset. Matka oli pienelle työlle pitkä, matkatoverina oli joku isommista työstöistä. Purasen Hilja oli kutonut pitkän villahuivin, joka kieritettiin Rauhan kasvojen ympärille, ettei pakkainen olisi päässyt poskille paljeltamaan. Siinä matkaa tehdessä Rauha siten pureskeli suun edessä olevaa huivia niin, että langat menivät poikki ja huivi tuli reikiä.

Kiihmajärvellä kiertokoulu pidettiin Herran pikkua-

mökissä, jossa Rauha jatkoi koulun käyntiä. 10 vuotiaana Rauha siirtyi Noitermaan kansakouluun, jossa hänen opettajanaan ensimmäisellä luokalla oli Juho Kukko ja muilla luokilla Toivo Karttunen sekä Tyyne Koponen.

Koulumatkaa kertyi Kiihmajärveltä noin 3 kilometriä, sen Rauha kulki yleensä veljensä Antin tai Happonen Lauran kanssa. Koulunlähetoajoista piti itse pitää huoli, sillä äiti ja isä olivat ammuksien kalassa ja mummo navetassa karjaa hoitamassa. Rauhan äiti Liisa, Rautiaisen Aapro ja Kuosen Aune pitivät Kiihmajärvellä sunnuntaisin lapsille pyhäkoulu, olihan Pyhäjärven kirkolle niin pitkä matka, ettei sinne päästy kuin juhlapäivinä.

Pietarisen oman perheen lisäksi heidän kanssaan asuivat kuolemaansa asti Antti Pietarisen vanhemmat Käkisalmesta muuttaneet Antti ja Eeva Pietarinen. Eeva oli omaa sukua Pärssinen. Lapset puhutelivat isoisäänsä ukiksi, vaikka Pyhäjärvellä isoisää yleensä sanottiinkin äijäksi.

Rauha muistaa ukin sanoneen, että ”mie en ole mikään äijä, olkoon Pyhäjärveläiset äijä, mie oon uki”. Uki oli sokeana 25 vuotta ennen kuolemaansa. Hän kuoli 85-vuotiaana syyskuussa 1938. Vaikka uki olikin sokea, osallistui hän kuitenkin työntekoon. Rauhan uki ja isä sekä Tatarin Aleka olivat rakennusmiehiä, he tekivät yhdessä rakennusten kivijalkoja.

Kun sota 30.11.1939 alkoi, Rauha lähti evakkoon äidin, isän, mummon ja pienempien veljien kanssa. Heidät asutettiin Alavudelle. Kun välirauhan aikana päästiin palaamaan kotiin, Rauha jäi vielä Alavudelle Suomen Huollon sairaalaan työhön. Kotimatalla 1942 Rauhan isä sairastui kuumeseen eikä toipunut siitä, vaan kuoli 52 vuotiaana Pyhäjärvellä. Pietariset eivät heti päässeet muuttamaan takaisin omaan kotiinsa, sillä talosta oli viety ikkunat ja ovet pois. He asuivat jonkin aikaa naapurissa Turusen Pekon luona.

Alavudelta Rauha lähti lottakomennukselle Punkaharjun Vahersaloon. Hän liitti armeijaan ja hänet siirrettiin Sortanlahteen keittotyöhön. Sortanlahdessa Rauha tapasi tulevan miehensä Viljo Sairasen. Rauha työskenteli myös Järisevässä, sieltä hän lähti siviiliin ja meni kotiin Kiihmajärvelle, josta lähti toisen kerran evakkoon 18.6.1944.

Rauha oli eläinten kuljetusporukassa evakkomatalla. He toivat lehmät kävellen Kiihmajärveltä Savonlinnaan ja sieltä Kallislahteen. Sairasilla oli Mansikki-lehmä, jonka oli erityisen kiintynyt Rauhan äitiin.

Kun Savonlinnan Kansallispankin edessä jouduttiin pysähtymään, Mansikki oli peilaillut itseään Kansallispankin ikkunasta ja ammunut haikeasti edellä menevän emäntänsä perään. Kansallispankin joh-

Rauha Sairanen ja Laura Lauttamus.

tajan taloudenhoitaja oli tarjonnut Rauhalle sieni-perunalatikkaa palkaksi Mansikin maidosta. Juuri paistettu latikka oli maistunut todella hyvältä, sillä moniin päiviin eivät matkalaiset olleet saaneet lämmintä ruokaa.

Rauha joutui lähtemään vielä kolmannen kerran Pyhäjärveltä syksyllä 1944. Hän palasi sinne muiden lottien kanssa korjaamaan pelloille jääneet viljat ja muun sadon.

Rauha ja Viljo vihittiin 23.7.1944 Savonrannalla. He asuivat ensimmäiset vuotensa Juvalla, jossa syntivät Raimo ja Jouko Ka-

levi. Juvalta he muuttivat Savonrannalle, jossa syntivät tytär Pirjo ja kuopus Kauko. Viljo toimi Savonrannalla autoilijana. Hän kuoli helmikuussa 1958 ja Rauha jäi yksin neljän pienen lapsensa kanssa. Kauko oli tuolloin vasta vuoden ikäinen.

Miehensä Viljon kuoleman jälkeen Rauha työskenteli Savonrannan kirkossa suntuona, mutta muutti viiden vuoden jälkeen lapsineen Helsinkiin, jossa asui aina 2000 luvulle saakka. Muutama vuosi sitten Rauha palasi takaisin miehensä synnyinseudulle Savonrannalle.

Tällä hetkellä Rauha asustelee järven rannalla kauniissa rivitaloasunnossaan lähellä Savonrannan keskustaa.

Lapsista keskimmäiset ovat kuolleet, mutta vanhin ja nuorin sekä tietenkin lapsenlapset pitävät usein yhteyttä äitiin ja mummoon.

Helvi-sairen tytär Marja-Liisa asuu lähellä Rauhaa ja poikkeaa myös usein tatiään katsomassa.

Rauha seuraa aktiivisesti maailman menoa lukien, televisiota katsellen ja pitäen yhteyttä sukulaisiin ja ystäviin.

LEA PIHO

Karjalaisseuraa elvyttämässä

Tämän vuoden tammi-kuussa kauvatsalainen **Hannu Pruuki** otti yhteyttä ja tiedusteli, olisiko halukas lähtemään mukaan jo 60 vuotta toimineen Kauvatsan Karjalaiset Ry:n toiminnan elvyttämiseen. Hyväksyin ehdotuksen välittömästi hetkeäkään empiimättä. Ensimmäinen suunnittelupalaveri pidettiin jo helmikuussa.

Sodan jälkeiset vuodet olivat yhtä myllerrystä yhteiskunnassamme. Sota oli hävitty raskain ehdoin sotakorvauksineen ja alueluovutuksineen. Muun muassa Petsamo, osia itäisestä Suomesta ja Karjalan kannas oli jouduttu luovuttamaan Neuvostoliitolle. Yli 400 000 siirtolaiselle piti etsiä uusi koti muualta Suomesta. Karjalaisten evakkojen asioiden hoitoa varten oli v. 1940 perustettu Karjalan liitto. Vasta jatkosodan päätyttyä jatkui Karjalan liiton kehitys aktiivisella piiriverkoston rakentamisella ja pitäjähdistysten perustamisella.

Kauvatsan Karjalaiset Ry:n perustava kokous pidettiin Kauvatsan kunnantalolla 11.1.1948. saapuvilla oli 37 siirtolaista. Seuran ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin Emil Hinkkanen. Tässä tehtävässä hän olikin yhtämittaisesti yli 20 vuoden ajan 1950- ja 1960-luvuilla.

Yhdistyksen toiminta oli varsin vilkasta perustamisesta aina 1970-luvulle. Kauvatsan Karjalaiset Ry:llä on ollut merkittävä tehtävä siirtolaisten henkisenä ja kulttuurillisena siiteenä totuteltaessa uuteen niin erilaiseen kotipitäjään. Siirtoväkeä oli Kauvatsalla 31.12.1948 yhteensä 311 henkeä.

Suurin osa, 176 henkeä oli lähtöisin Pyhäjärveltä, 58 Kanneljärveltä, 35 Räisälästä, muista pitäjistä alle

10 henkeä kustakin.

Vuosien varrella yhdistyksellä on ollut runsaasti erilaista toimintaa: hiihtokilpailuja, yleisurheilukilpailuja, pesäpalloilua, ohjelmallisia iltamia, retkiä maatalousnäyttelyihin, pikkujoulujuhla ja tarinailtoja. Toiminnan suurimmat tapahtumat ovat varmaankin olleet Pyhäjärvi-juhlat Kauvatsalla v. 1954, Pyhäjärvi-juhlat Kokemäellä v. 1975 järjestettynä yhdessä Kokemäen Karjalaiset Ry:n kanssa sekä Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkin paljastus v. 1963.

Pyhäjärvi-juhla pidettiin 7.-8.8.1954 Seuratolassa ja kirkolla. Tervehdyspuheensa Vihlo Toivainen mainitsi mm. seuraavaa: ”Me karjalaiset olemme menettäneet kotiseutumme, olemme joutuneet vieraiseen ympäristöön. Mutta, kun kohdistamme rakkauttamme tähän uuteen ympäristöön, huomaamme, että olemme saaneet uuden vaalittavan, olemme saaneet uuden kotiseudun, eikä silloin enää voi puhua kodittomuudesta. Yhteenukuuvaluusuu on voima, se on voima, joka muuttaa kaiken hyväksi?”

Juhlaan osallistui lähes tuhat vierasta.

Keskustelu Karjalaan jääneiden vainajien vainajien muistomerkin hankkimisesta alkoi jo 1954. Vuonna 1962 asia otettiin esille uudelleen. Muistomerkin paljastustilaisuus pidettiin 21.7.1963.

Muistomerkki luovutettiin Kauvatsan seurakunnalle.

Uutta puhtia toimintaan

Kevättalvella 2008 kokoonuivat Tuomo Hinkkanen, Joonas Hinkkanen, Kauko Hinkkanen, Hannu Pruuki, Sirpa Saarinen, Maria Eeva, Liisa Härkölä, Pauli

Kähäri, Tuula Kähäri, Tauno Wikström ja Lea Wikström muutama kerran pohtimaan yhdistyksen tulevaa toimintaa ja sen tavoitteita. Tavoitteita ryhdyttiin toteuttamaan.

Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkki

Vuonna 1963 Kauvatsan kirkkomaalle hankittu Karjalaan jääneiden vainajien muistomerki oli paljastustilaisuudessa luovutettu Kauvatsan seurakunnalle.

Vuosikymmenten saatossa muistomerkin hoito oli seurakunnalta jäänyt varsin vähälle. Sannaloitunut ja jäkälöitynyt muistomerki oli varsin alakuloisen oloinen. Yhteydenotto Kokemäen seurakuntaa johti toivottuun tulokseen. Muistomerkki hiottiin puhtaaksi ja kirjaimet kullattiin. Muistomerkillä vietettiin 8.6. juhlahetki, jossa pastori Uolevi Ala-Kurtti puhui, kirkkokuoro lauloi, Pauli ja Tuula Kähäri laskivat kukkalaitteen ja Tuomo Hinkkanen kiitti seurakuntaa muistomerkin kunnostamisesta. Tilaisuudessa oli läsnä n. 30 henkeä.

60-vuotisjuhlakokous

60-vuotisjuhlakokous pidettiin 8.6. Palvelukoti Ilolassa. Kokouksessa hyväksyttiin toiminta- suunnitelma ja talousarvio sekä va-

littiin yhdistykselle puheenjohtaja ja hallitus vuodelle 2008. Puheenjohtajaksi valittiin Tuomo Hinkkanen, hallitukseen Hannu Pruuki, Sirpa Saarinen ja Maria Eeva.

Hallitus valitsi varapuheenjohtajaksi Hannu Pruukin, sihteeriksi Sirpa Saarisen ja muistomerkkivastaavaksi Maria Eevan. Rahastonhoitajana on toiminut Liisa Härkölä.

Kokous päätti myös, että yhdistyksen säännöt ajantasaistetaan.

Kokouksen yhteydessä pidetyssä pienimuotoisessa juhlatilaisuudessa yhdistys vastaanotti mm. Karjalan liiton Satakunnan piirin, Pyhäjärvisäätiön ja Äetsän Karjalaisten onnittelet. Juhlakokoukseen osallistui noin 30 henkilöä.

Vuoden aikana elvytetty myös tarinailtaperinnettä sekä järjestettiin pikkujoulujuhla.

Tällä hetkellä yhdistyksen lähivuosisien tulevaisuus näyttää varsin lupaavalta. Hallitus ja aktiivit jäsenet ovat ovat sitoutuneet toimintaan, tapahtumia järjestetään, talous on kunnossa. Ensi kesänä on tavoitteena järjestää retki Kanaksen Pyhäjärvelle.

TUOMO
HINKKANEN

Kauvatsan Karjalaiset Ry:n PIKKUJOULUJUHLA

pidetään Osuuspankin kerhohuoneessa Kauvatsalla perjantaina 28.11.2008 alkaen klo 18,00
Joululauluja, yllätysohjelmaa, joulupukki, joulupuuro- ja kahvitarjoilu.
Ota pieni nimetön lahjapaketti pukiin pussiin.

Tervetuloa perhekunnittain

Johtokunta

Valmistuneita

Johanna Hirvonen, o.s. **Hupponen** on väitellyt filosofian tohtoriksi Helsingin yliopiston lääketieteellisestä tiedekunnasta 10.10.2008, väitöskirjan aihe: Orvon tumareseptorin, ERRgamman, toiminta transkription säätelijänä.

Johanna on valmistunut aiemmin seuraavasti: Ylioppilas 1995, Suutarilan lukio, Helsinki, AMK-insinööri 2000, Biotekniikan koulutusohjelma, Espoon-Vantaan teknillinen ammattikorkeakoulu, Vantaa, Filosofian maisteri 2004, pääaineena biotekniikka, Jyväskylän yliopisto

Johanna on 1976 syntynyt ja hänen perheeseensä

kuuluu aviomies **Jarkko** sekä tytär **Inka** 6 kk.

Johannan vanhemmat Kari ja Liisa Hupponen, isovanhemmat : Matti ja Aleksandra (Sanni) Hupponen.

Vaakunapaitoja, dokumenttielokuvia Muistojen järvi ja seuran historiikka

on edelleen saatavana vaikkapa mainioksi kotiseutuaiheiseksi joululahjaksi.
Tilaukset Kaarina Pärssinen 040-519 3036, e-mail kaarina.parsinen@pp.inet.fi tai Kaisa-Liisa Korhonen 050-590 5433, e-mail kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi.

Aidonväriseillä Vpl. Pyhäjärven vaakunan kuvalla ja tekstillä PYHÄJÄRVI VPL varustettua T-paitaa löytyy joko valkoisena tai helmenharmaana, koot S, M, L, XL, XXL ja XXXL, hinta 12 eur/kpl, jos tilaat 10 kpl saat ne 100 eur.
Dokumenttielokuva Muistojen järvi vuosilta 1939-44 Pyhäjärvellä, saatavana DVD-versio ja Vpl Pyhäjärvi-seuran 50-vuotishistoriikki, kummankin hinta 20 eur/kpl.
Lähetyskseen lisätään postituskulut.

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry.

www.vplpyhajarvi.fi

Pakinan paikka

Kansa on puhunut, pulinat pois

Kuukausi sitten saimme äänestä kotikuntamme päättäjiksi taitavia ja valistuneita ehdokkaita. Sadepäivän harmaudessa kansa jaksoi kohtuullisesti uurnille, vaikka 1970-luvun yli-politisoituneeseen aikaan verrattuna äänestysaktiivisuus jäi vaisuksi. Tuo nukkuvien osuuden taivastelu leimaa jokaisia vaaleja ja korkeasta äänestysprosentista onkin tullut melkein itseisarvo, demokratian mittari. Kerettiläinen kysymys kuuluu, että jos kaikki antaisivatkin äänensä, niin seuraisiko siitä parempi valtuusto, kun ehdokkaat ovat kuitenkin samat? Näissä vaaleissa äänestysprosenttia nosti osaltaan venna-molaisuuden uusi tuleminen. Muutenkin tarjottiin paljolti mielikuvia ja unelmia.

Valtuustot saivat siis uusia ja vanhoja kunta-päättäjiä, vaalimainosten mukaan lähes parhaita tai muuten fiksuimpia valintoja juuri sinulle. Kaikki kandidaatit eivät silti näy uskoneen edes itseensä. Nokian vaalitulosia silmäillessä kiinnittyi huomio kuuteen (6) ehdokkaaseen, jotka olivat saaneet nolla ääntä! Kaikki vieläpä samasta puolueesta. Näissä vaaleissahan oli tunnetusti kaikilla puolueilla vaikeus saada riittävästi ja päteviä ehdokkaita, taustalla myös kevään vaalirahajupakka. Nämä nollakerholaiset ovat äärimmäinen osoitus ja esimerkki siitä.

Äsken käytiin toisetkin vaalit, vähän isommat, joiden tulos vaikuttaa välillisesti myös Suomeen kuten koko maailmaan. USA sai historiansa ensimmäisen mustan presidentin, mikä on jokseenkin kova juttu. 150 vuotta sitten Barack Obama rotuväljel ja -siskot USA:ssa olisivat voineet olla orjia. 50 vuotta sitten maassa vallitsi vielä rotuerottelu eikä mustilla ollut etelävaltioissa äänioikeutta. Tänäkin rotujen todelliseen tasa-arvoon on vielä matkaa.

We need change, tarvitsemme muutoksen, oli Obaman kampanjan keskeinen viesti ja sitä hän joutuu nyt lunastamaan. Paljon on Barackilla töitä edessä mutta edeltäjänsä suorustasi ei liene vaikea parantaa. Tuo edeltäjä, Georg Bush nuorempi, on liikuttavan yksimielisesti kautta maailman nimetty maansa historian epäonnistuneimmaksi presidentiksi. Kun jenkkit neljä vuotta sitten silti valitsivat tämän Yrjö Pussin uudelleen, tuli hakematta mieleen epäily, että puuttuuko Pohjois-Amerikan mantereen pohjavädestä kenties jokin ihmisen aivotoiminnalle tärkeä ainesosa.

Poliittisten vaalikulttuurien ero Suomen ja USAn välillä kävi näissä peräkkäisissä vaaleissa taas ilmi. Amerikkalainen vaalisirkus on koko kansakuntaa koskettava ilmiö ja sikäläiset vaalitilaisuudet kuin jättimäistä showbisnestä. Niiden suomalainen vastine ovat toritapahtumat ja vaalimökit, joiden luona ehdokkaat syysviimassa ja tippa nenänpäässä jakavat soppaa ja sympatiaa. Mutta on eroa myös retoriikassa. Jenkkiläinen tapa päättää vaalipuhe ”God bless you – God bless America” -toivotuksiin kuulostaisi täällä lähes sodanaikaiselta, suorastaan kornilta.

Ehdittiin niitä kuntavaaleja pitää Vpl Pyhäjärvelläkin. Vuosisadan alun kuntakokouksista siirtyttiin vuoden 1917 kunnallislain myötä valtuustoihin, joista ensimmäinen valittiin vuonna 1918. Valtuutettuja oli aluksi 24, joista vuosittain oli kolmannes erovuorossa. Vuodesta 1926 alkaen koko valtuusto valittiin vaaleilla aina uudestaan kolmen vuoden välein. Maalaisliitolle säilyi koko ajan yksinkertainen enemmistö valtuustossa.

Millaista lie ollut vaalikamppailu Pyhäjärvellä? Istuivatko maalaisliiton isännät tuppailta Alakylässä, pitivätkö sosiaalidemokraatit palopuheita Sortanlahdessa ja liehuivatko IKL:n bänderollit Noitermaassa? Siinä olisi paikallishistorian tutkijoille työarkaa.

KOIPSELO

Oodi Suomen hevoselle

Laitilan Seudun Hevosyhdistys vietti lokakuun alkupäivinä 100-vuotisjuhlaansa. Yleisön joukossa ohjelmaa seurattessani ajatuksissani liikkuvat myös omat hevostietämykseni.

Pientalon lapsena sain kasvaa kosketuksissa kaiken sortin kotieläimiin - hevosista meidät lapset pidettiin kuitenkin erillään. Hevoskyydillä tietyistä ajelut, mutta ne tavalliset eivät ole jääneet muistiin. Ensimmäinen mieleen jäänyt ”hevostapahtuma” on viisi ja puolivuotiaan pojan muistista, kun meitä lapsia naisväen kanssa peiteltiin iltahämärissä Saltsanrannan Osuuskaupan pihalla rekeen, matkan määränä Pyhäjärven asemalla odottava evakkojuna. Eteläinen taivas järven takana loimotti uhaavaan punaisena, tykkitulen kumina säestämä, talvisota oli alkanut.

Toinen edellistäkin voimakkaampi muistikuva on vajaa neljä vuotta myöhemmin. Talvisodan evakkomatkalta on palattu takaisin koti-Karjalaan. Sodan varjossa yritetään jatkaa elämää. Mutta elonkorjuupuuhamme ovatkin yllättäen katkenneet. Tiellä ilmestyy näköpiiriin hevonen, nyt matkalla asemalla kotiin päin, peltokärryissä lastina valkoinen arku – isä on palaamassa sotaretkeltä kotiin!

Seuraavaan hevostapahtumaan on vain vajaa vuosi. Sama hevonen – samoihin kärryihin on lastattu kukkuramitoin puulaatikoi- ta ja muuta taloustavaraa. On alkamassa toinen evakkomatka, lehmät ja lam- paat mukana kärryjen perässä. – Kolme viikkoa myöhemmin olemme keski-suomalaisessa evakkopai- kassamme odottamassa koti-Karjalasta lähteneitä matkalaisia. Äiti ja setä ovat kulkenet eläinten kera koko matka jalan, junia tarvittiin toisenlaisiin kyyteihin. Ei ole vaikea kuvitella, miltä matkalaiset näyttivät.

Edellä olleisiin vuosiin sisältyy tietysti monenlaisia hevostapahtumia, mutta ne tavanomaiset ovat pyyhki- tyneet muistista noiden dra- maattisten tieltä.

Hevosmiehiä Pyhäjärven Keljassa. Sotilaspuukui- nen Virtanen Tyrväältä, nuorempi Jouko Pakarinen. Vas. valiotamma Paula, varsa on Paulan- Tuula, jonka isä huippuori Murti. Kuvat tou- kokuussa 1942.

Hevoset ja miehet työssä. Konnitsan Osuuskauppaan viedään tavaroita Pyhäjärven asemalta hevoskyydillä nelipöyräisillä kärryillä vuonna 1922. Edessä ajaa Toivo Luukkanen, taampana Toivo Hynninen. Kuvat: Pyhäjärvi-Säätiön arkisto.

Jonkin ajan kuluttua asuttiin sitten omaa pientilaa. Oppikouluvuosina sain siellä vanhapoika-sedän ohjamaana tutustua kaikkiin maatalon kesäisiin hevosistöihin. Vain tukinajo jäi väliin – aamuhämärissä, kun setä ja iltajatkokoulu käyvä veli lähtivät metsä- töihin, minä suuntasin polkupyörällä muutaman kilome- trin päähän kirkonkylään koulumatkalle. Myös ensimmäinen joulukirkko- matka, kulkusten soudessa, on tuolta ajalta. Ja monet kerrat me pojat olimme hevosmiehinä äidin ja mummon kirkkomatkoilla.

Kun sitten nuorempien- kin veljen tie johti koulun penkille, tilasta piti luopua, ja sen mukana jäivät myös hevoshommat. Häikeaahan se oli, niin aikuisväelle kuin meille pojillekin – kotieläin on myös verraton ystävä.

Näin talvisodan syttymisen muistopäivän ja itsenäisyyspäivän lähestyessä menneitä tarkastellen voidaan sanoa, että se, että Suomi säilytti itsenäisyyden, johtuu paitsi miestemme urheudesta ja uhralmiudesta, myös, syvällisemmin ajatellen, Jumalaa luottavista, rukoilevista kotijou-

koista. Oma merkittävä osuutensa tähän, niin kuin kaikkeen suomalaiseen ole- miseen, sodan ja myös rauhan aikoina, on ollut sitkeällä suomalaisella hevosel- la.

Hatunnosto hevosväelle ja tuolle jalolle Luojan luomukselle!

PEKKA
LAULAJAINEN
Arvi ja Ida Laulajaisen
vanhin poika
Saltsanrannan kylästä

Heinähäkkiä reen päällä käytettiin kesällä heinien kuljetusvälineenä pelloilla. Kuvassa Saaprussa Hilja ja Juho Rautiainen sekä Tilda Akker ja tyttö häkissä heiniä korjaamassa.

TAPAHTUMAKALENTERI

Tampereen Seudun Vpl Pyhäjärviskerhon pikkujou- lu su 7.12.2008 klo 14 Ravintola Vaskitähdessä, Hatan- pään puistokuja 22, Tampere. Illalliskortin hinta 20 euroa. Jouluisia ohjelmaa, arpajaiset, joulupukki (pikkupaketti mukaan). Ilmoittautua viimeistään 30.11. Laila puh. 040 504 9135 tai Pirjo 044 281 5047.

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerholaiset: Vietäm- me joulukuun kokoustamme joulumuistojen ja -aterin merkeissä torstaina 4.12.2008 klo 13 alkaen Ravintola Wanhassa Herrassa, Laaksokatu 17, Lahti. Tervetuloa.

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry:n syyskokous lauantaina 29.11.08 klo 13.00. Helsingissä Karjala-talolla Galleria- salissa. Esillä sääntömääräiset syyskokousasiat, mm. puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan valinta vuodelle 2009, uusien jäsenten valinta erovuoroisten tilalle halli- tukseen vv. 2009-2010, jäsenmaksusta päättäminen, toimintasuunnitelma ja tulo- ja menoarvio vuodelle 2009. Esitelmä Konevitsasta. Keskustelun lomassa nau- timme pikkujoulukahvit ja laulamme yhdessä joululau- luja. Myös perinteiset arpajaiset järjestetään ja niitä varten vastaanotetaan lahjoituksina pieniä voittoja. Läm- pimästi tervetuloa kaikki niin seuran jäsenet kuin muut- kin pyhäjärveläisyydestä, karjalaisuudesta ja Konevitsas- ta kiinnostuneet! Vpl. Pyhäjärvi-seura ry:n hallitus.

Kaunista Vpl Pyhäjärveä.

Osa I, Pyhäkylän koulutie, 232 sivua, 300 valokuvaa.
Osa II, Juurillaan ja maailmalla, 504 sivua, 1450 valokuvaa. Koko A4. Kirjaparin hinta 95 euroa + lähetyskulut. **Tilaukset:** Toivo Hinkkanen, p. 050 3425 027, tai larjava@gmail.com.

Nyt se on valmis!
LC Lauttakylän kustantama
Junno Välimaan diakuvista koottu
mahtava
värikuvateos
Lauttakylästä
168 A4 sivua, 320 kuvaa.
Kuvien lisäksi runsaasti myös
historiatietoutta.

40€

Myynti: Tekniset Sivunen, S-Market Huittinen ja Huittisten kirjakauppa

Seuraavaan lehteen, **JOULUNUMEROON**, tarkoitettu aineisto, jutut, kuvat ja tervehdykset, pitää olla toimituksessa **viimeistään perjantaihin 12.12. mennessä.** Joulunpyhien johdosta lehti ilmestyy jo viikolla 51.

Vuoden 2009 ensimmäinen numero ilmestyy tammikuussa, siihen tarkoitettu aineisto toimitukseen **tammikuun 10. päivään mennessä, kiitos!**

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Rautasemantie 375
37550 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@
kolumbus.fi

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:
Reino Äikiä
Nokkamäentie 256
32700 Huittinen
puh. 040 769 5775
tai 02-566 213
fax 02-566 218
reino.aikia@netti.fi

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:
Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 25 euroa/vsk.
Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pieni ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 22%